

Türkçe Dergilerde Yayımlanan Makaleler Üzerine Bir İnceleme

Yaşar Tonta ve Umut Al
Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü
Hacettepe Üniversitesi
{tonta, umutal}@hacettepe.edu.tr

Plan

- ❑ Amaç
- ❑ Yöntem
 - ❑ Veri kaynağı: CDMB 1923-1999
 - ❑ Sınırlılıklar
- ❑ Bulgular
- ❑ Sonuç ve Öneriler

Amaç

- Millî Kütüphane tarafından CD-ROM ortamında yayımlanan Cumhuriyet Dönemi Makaleler Bibliyografyası 1923-1999 verilerine dayanarak Türkiye’de çıkan süreli yayınları ve bu süreli yayınlarda yayımlanan makalelerin bibliyometrik özelliklerini incelemek

Veri Kaynağı

- ❑ Cumhuriyet Dönemi Makaleler Bibliyografyası 1923-1999 CD-ROM'u
- ❑ Türkiye'de çıkarılan 4418 dergide ve kongre/konferans/sempozyum bildiri kitaplarında yayımlanan 566.627 makale

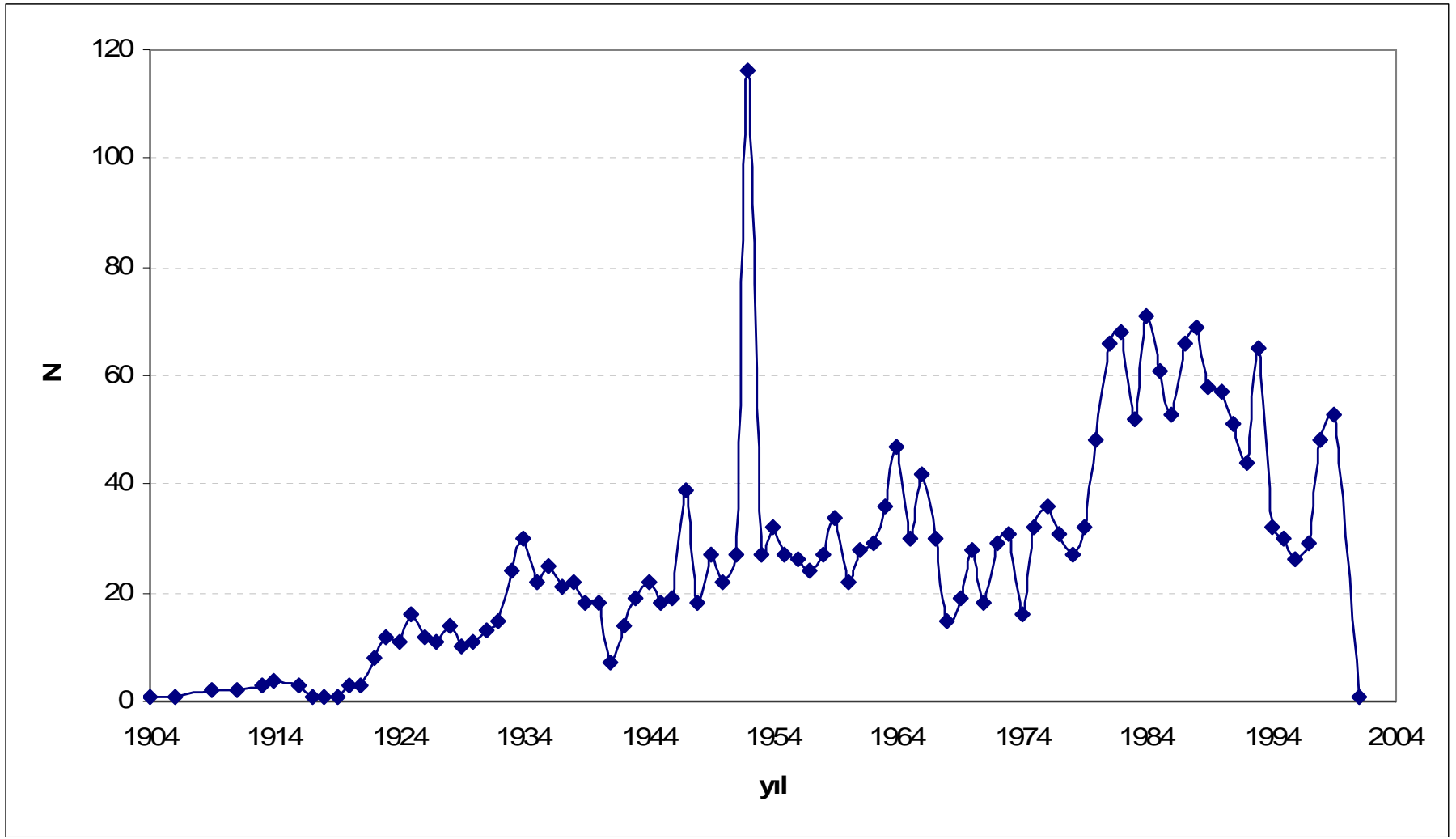
Sınırlılıklar

- ❑ Kongre/konferans/sempozyum bildiri kitaplarında yayımlananlar değerlendirmeye alınmadı (48.514 makale)
- ❑ Popüler haber bültenleri CDMB'de dizinlenmedi
- ❑ Dergi yayıncılığıyla ilgili sorunlar
- ❑ Derleme sorunu

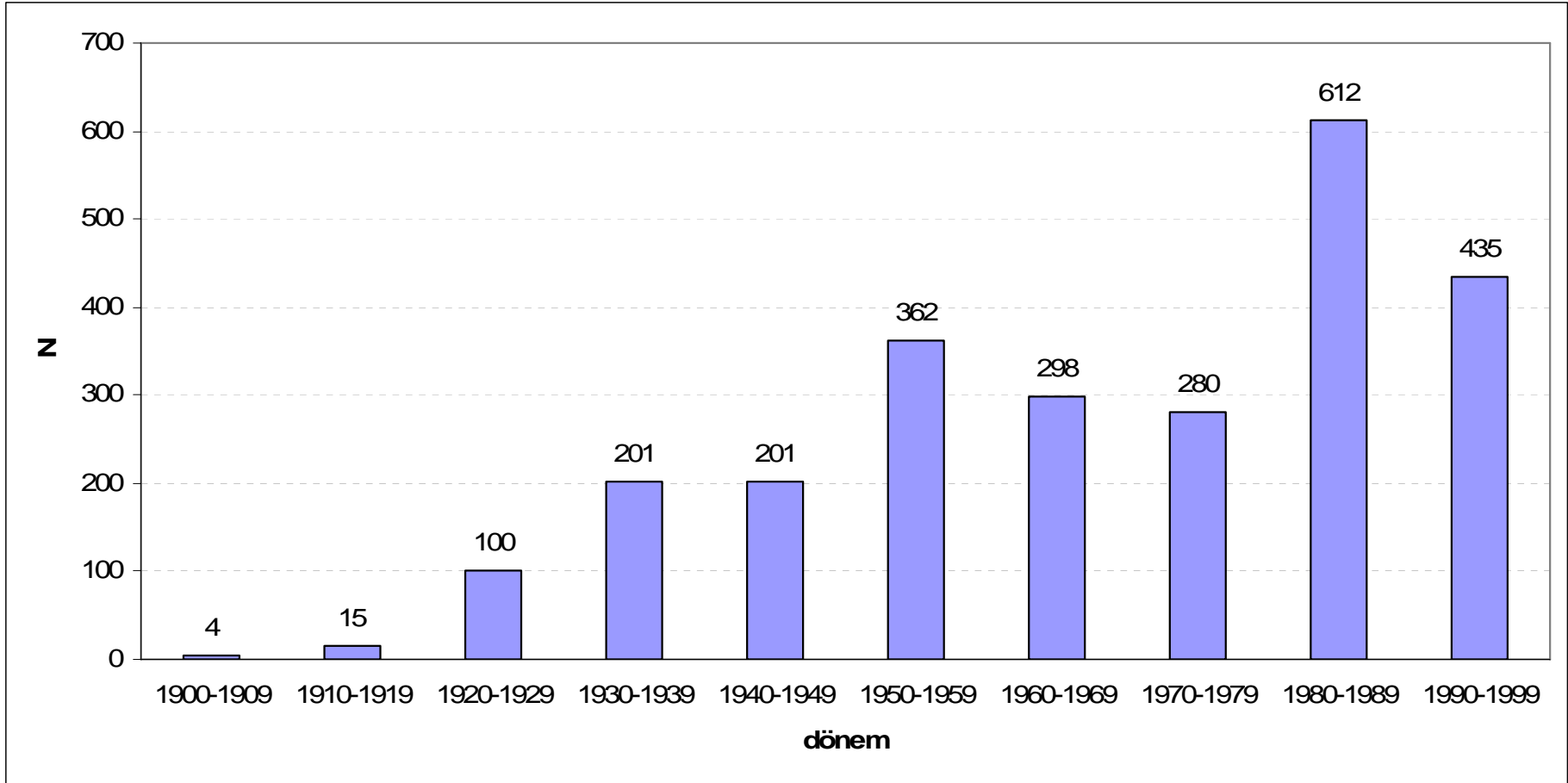
Dergilerin Konularına Göre Dağılımı

Konular	N	%
Sosyal bilimler	893	36
Teknoloji	832	33
Güzel sanatlar	185	7
Genel konular	177	7
Doğa bilimleri ve matematik	177	7
Edebiyat ve retorik	122	5
Coğrafya ve tarih	48	2
Din	36	1
Felsefe ve psikoloji	24	1
Dil	15	1
Toplam	2509	100

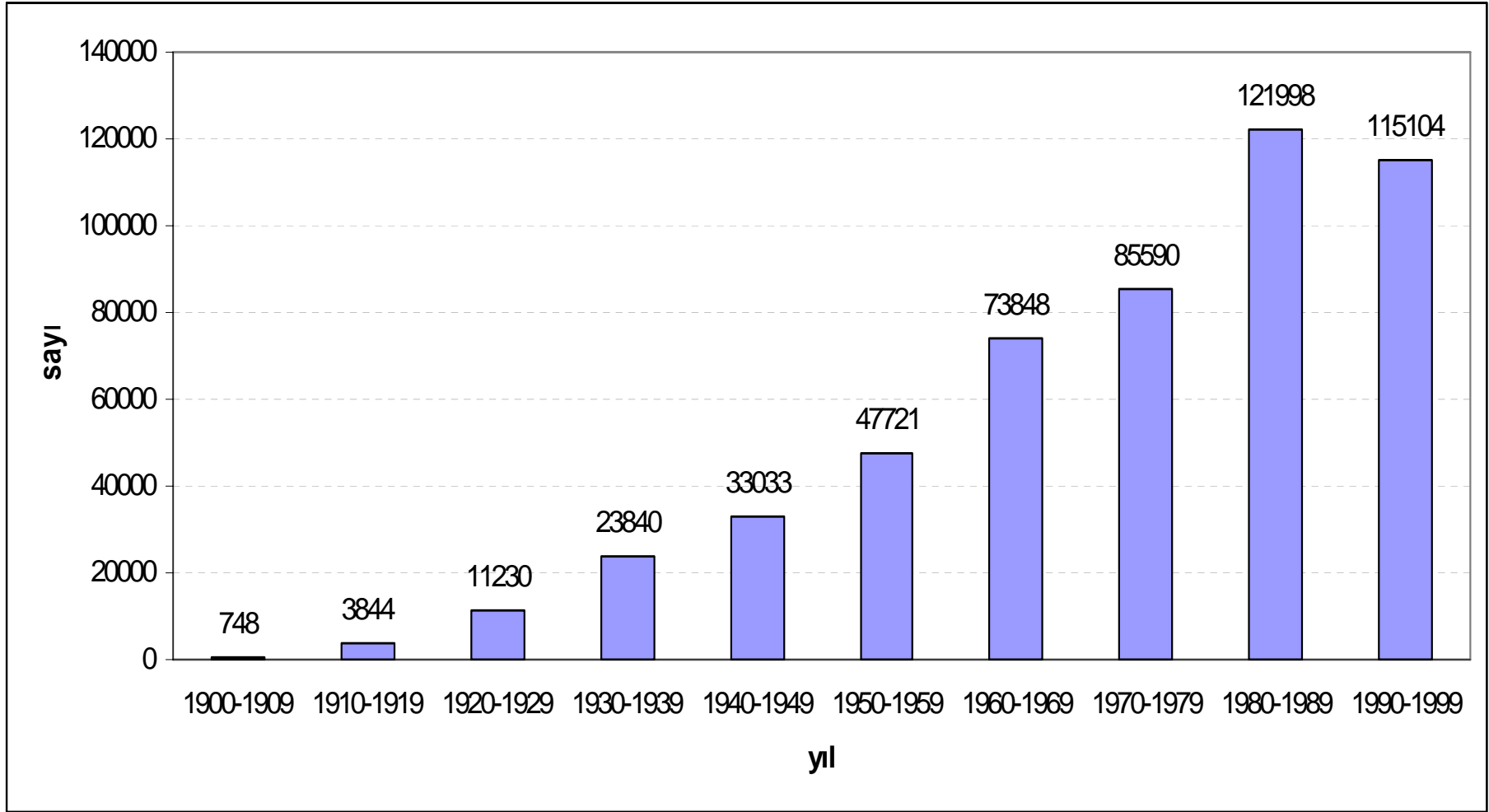
Dergilerin Yayın Yıllarına Göre Dağılımı

Dergilerin Yayın Yıllarına Göre Dağılımı (Onar Yıllık Dönemler İtibariyle)

Türkiye'de Yayımlanan Makale Sayıları

Makalelerin Konularına Göre Dağılımı

Dewey genel konu kodu	Konu	Makale sayısı	%
000	Genel konular	7909	1,5
100	Felsefe ve psikoloji	7430	1,4
200	Din	10.551	2,0
300	Sosyal bilimler	175.963	34,0
400	Dil	7894	1,5
500	Doğa bilimleri ve matematik	25.759	5,0
600	Teknoloji (uygulamalı bilimler)	188.059	36,3
700	Güzel sanatlar	35.034	6,8
800	Edebiyat ve retorik	26.195	5,1
900	Coğrafya ve tarih	33.290	6,4
Toplam		518.084	100,0

Alt Konular

Dewey alt konu kodu	Konu	Makale sayısı	%
610	Tıp	105.362	20,3
330	Ekonomi	64.778	12,5
630	Tarım	31.484	6,1
620	Mühendislik ve ilgili işler	25.384	4,9
340	Hukuk	22.430	4,3
810	Türkçe edebiyat	17.264	3,3
320	Siyasal bilimler	16.896	3,3
370	Eğitim	14.999	2,9
956.1	Türkiye tarihi	14.949	2,9
300	Sosyal bilimler	13.387	2,6
355	Askerlik	11.197	2,2
380	Ticaret, iletişim, taşımacılık	10.734	2,1
650	Yönetim ve yardımcı hizmetler	10.565	2,0
	Diğer	158.655	30,6
	Toplam	518.084	100,0

En Çok Makale Yayımlayan Dergiler

Dergi adı	N
Türkiye İktisat Gazetesi	11.636
İstanbul Ticaret	7194
Varlık	5460
Türk Dili	4741
Türk Yurdu	4277
Sebîlürreşad	4219
Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi	3822
Türk Tıp Cemiyeti Mecmuası	3421
Bilim ve Teknik	3218
Milliyet Sanat Dergisi	3209

En Verimli Yazarlar

Sıra no	Yazar adı	N
1	Haluk Cillov	1665
2	Namık Zeki Aral	829
3	İsmet Giritli	804
4	Muzaffer Uyguner	738
5	Nefi Kovacı	654
6	Fehamettin Ervardar	634
7	Celil Vayısoğlu	548
8	İsmayıl Hakkı Baltacıoğlu	474
9	Kemal Tosun	448
10	Fadıl Cerrahoğlu	438

Makalelerin Yazarları

Konular	Ortalama yazar sayısı	Tek yazarlı makale	
		N	%
Genel konular	1,04	6561	96,5
Felsefe ve psikoloji	1,1	6804	95,9
Din	1,01	10.020	99
Sosyal bilimler	1,03	148.987	97,4
Dil	1,03	7342	97,6
Doğa bilimleri ve matematik	1,35	16.897	72,5
Teknoloji (uygulamalı bilimler)	1,43	99.383	69,1
Güzel sanatlar	1,04	30.169	96,1
Edebiyat ve retorik	1,02	24.713	98
Coğrafya ve tarih	1,03	29.941	97,6
Toplam / ortalama	1,18	380.817	86,8

Yazar Verimliliği

Konular	Toplam yazar sayısı	1 makale yazan		2 makale yazan		3 makale yazan		4 makale yazan	
		N	%	N	%	N	%	N	%
Genel konular	4078	3081	75,6	517	12,7	187	4,8	82	2,0
Felsefe ve psikoloji	3773	2647	70,2	553	14,7	206	5,5	121	3,2
Din	3861	2593	67,2	539	14,0	225	5,8	119	3,1
Sosyal bilimler	48.063	29.831	62,1	7158	14,9	3128	6,5	1869	3,9
Dil	3204	2158	67,4	453	14,1	212	6,6	101	3,2
Doğa bilimleri ve matematik	15.806	10.688	67,6	2350	14,9	938	5,9	590	3,7
Teknoloji (uygulamalı bilimler)	73.361	46.065	62,8	10.503	14,3	4675	6,4	2775	3,8
Güzel sanatlar	12.372	8335	67,4	1730	14,0	709	5,7	399	3,2
Edebiyat ve retorik	7837	4898	62,5	1051	13,4	495	6,3	310	4,0
Coğrafya ve tarih	12.070	7963	66,0	1661	13,8	721	6,0	403	3,3

Lotka Yasası

$$f(n) = C / n^\alpha \quad (C > 0 \text{ ve } \alpha \geq 0).$$

- Belirli bir konuda yayın yapan yazarların
 - %60'ı sadece bir makale,
 - %15'i iki,
 - %6,6'sı üç,
 - %3,75'inin dört makale yayımlıyor

Lotka Yasası Test Sonuçları

Konular	D değeri	Kritik K-S değeri	Sonuç	Lotka (α) katsayısı
Genel konular	0,0067	0,0255	D < K-S*	2,55
Felsefe ve psikoloji	0,0070	0,0265	D < K-S*	2,28
Din	0,0194	0,0262	D < K-S*	2,24
Sosyal bilimler	0,0068	0,0074	D < K-S*	2,04
Dil	0,0102	0,0288	D < K-S*	2,21
Doğa bilimleri ve matematik	0,0125	0,0130	D < K-S*	2,18
Teknoloji (uygulamalı bilimler)	0,0187	0,0060	D > K-S	2,08
Güzel sanatlar	0,0169	0,0146	D > K-S	2,24
Edebiyat ve retorik	0,0423	0,0184	D > K-S	2,12
Coğrafya ve tarih	0,0237	0,0148	D > K-S	2,20
Tüm alanlar	0,0234	0,0042	D > K-S	2,03

* $p < 0,01$

Makale Adlarında En Sık Geçen Sözcükler

Sıra no	Sözcük	Geçiş sıklığı	Sıra no	Sözcük	Geçiş sıklığı
1	türkiye	18.631	11	dünya	6528
2	türk	14.655	12	kanun	6218
3	tedavi	12.457	13	çocuk	5761
4	tarih	9285	14	vergi	5640
5	araştırma	9229	15	sanayi	5631
6	sorun	8459	16	sanat	5275
7	ekonomi	8393	17	devlet	5098
8	eğitim	8239	18	olgu	4930
9	vaka	8072	19	atatürk	4547
10	hastalık	6990	20	iktisat	4499

Tıp ve Ekonomi Makalelerinin Başlıklarında En Sık Geçen Sözcükler

Tıp			Ekonomi		
Sıra no	Sözcük	Geçiş sıklığı	Sıra no	Sözcük	Geçiş sıklığı
1	tedavi	12.001	1	türkiye	6731
2	vaka	7861	2	ekonomi	6701
3	hastalık	5470	3	vergi	4377
4	olgu	4569	4	kooperatif	3846
5	çocuk	3932	5	sanayi	3714
6	cerrahi	3214	6	iktisat	3628
7	hasta	3200	7	kalkınma	2513
8	sendrom	3030	8	sorun	2483
9	kanser	2863	9	piyasa	2372
10	araştırma	2436	10	gelişme	2283
11	klirik	2209	11	tarım	2260
12	tümör	2164	12	dünya	2221
13	akut	2062	13	türk	1904
14	etki	1920	14	politika	1889
15	tüberküloz	1898	15	avrupa	1793
16	akciğer	1877	16	dış	1667
17	serum	1792	17	kredi	1607
18	kan	1708	18	sermaye	1580
19	sağlık	1596	19	para	1563
20	kronik	1474	20	turizm	1375

Sonuç

- ❑ Her geçen yıl daha fazla makale üretilmekte
- ❑ Yayınlanan makale sayısı yetersiz
- ❑ Türkiye’de yayınlanan makalelerin önemli bir kısmı teknoloji (uygulamalı bilimler) ve sosyal bilimler konularında
- ❑ Makalelerde tek yazarlılık baskın

Öneriler

- ❑ Türkçe dergilerde yayımlanan makaleler daha ayrıntılı olarak incelenmeli
- ❑ Kongre, konferans, sempozyum bildirileri, kitaplar, teknik raporlar, patentler için de incelemeler yapılmalı
- ❑ Araştırmaların öncelikli sorunlar üzerinde yoğunlaşip yoğunlaşmadığı ortaya çıkarılmalı

Teşekkür

- ❑ Bu çalışma TÜBİTAK Sosyal Bilimler Araştırma Grubu (SOBAG) tarafından desteklenmiştir (Proje no. 105K088).
- ❑ Projeye katkılarından dolayı Prof. Dr. Aydın Erar'a, Dr. Umut Sezen'e ve Pınar Al'a teşekkür ederiz.

Türkçe Dergilerde Yayımlanan Makaleler Üzerine Bir İnceleme

Yaşar Tonta ve Umut Al
Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü
Hacettepe Üniversitesi
{tonta, umutal}@hacettepe.edu.tr